

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 6. julija 1912.

Jučer je carevinsko vijeće zaključilo svoje proljetno zasjedanje, te poslo na ljetne praznike. No prije, nego li je svoj rad zaključilo, bilo je u dva maha pozorištem vrlo burnih događaja. Jedni su se odigrali u sjednici saborskog odbora za vodogradnje u sriedu, a drugi opet u samom parlamentu u četvrtak na večer.

U odboru za vodogradnje najviše su zainteresirani Poljaci, kojima su Rusini smetali, jer hoće dovesti do junctima između vodogradnja u Galiciji i rusinskog sveučilišta. Ne manje gledaju Slovenci i Hrvati poprieko, te vodogradnje, jer će progutati svu silu novaca i naprtili narodima Austrije silne terete, a od njih će biti malo koristi jugoslavenskim zemljama. Zato su i Slovenci oponirali u odboru, te je jednom prilikom predsjednik uzkratio rječ dru Korošcu, na što su Rusini i Slovenci podigli najobstrukcionističku viku i izgred. Stali su bacati tintarnice, spise, knjige, stolce. Sa predsjedničkog stola je bilo sve pobacano, a na to se nekoliko Rusina potruške leglo na stol, samo da tako osužete raspravu i udarahu nogama po ploči od stola. Sjednica je bila u najvećoj uzrujanosti dignuta. Poslje je posredovanjem došlo do još jedne sjednice odbora, na kojoj su razne izjave izgledile te sukobe.

U četvrtak pak na večer došlo je do skandala u samom carevinskom vijeću. Poljski socijalista Reger napao je Rusine, vičući im: ruske svinje i ruske izdajice! To je Rusine tako uzrujalo, da je najjače između njih Petrycki skočio uzdignutom pestnicom prama klupama socijalista, koji su se u taj čas prepali te razbježali i već je Petrycki došao do Regera, da ga čuši, kad se srećom našao socijalista Sever, poznati atletičar, te tako Petryckoga uhvatio za ruke, da je bio nemoćan.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Proslava narodnog blagdana u Pulji. Kako smo predviđali, proslava narodnog blagdana u Pulji ispala je vrlo liepo koli u materijalnom toli u moralnom pogledu. Proslava bila bi ispala još sjajnije, da nije kiša u tri maha mnoge i mnoge zadržala daleko od proslave. Uza sve to bio je prostrani vrt Narodnog Doma punit našeg občinstva iz svih slavenskih krugova, koji su unatoč kiši i pod kišobranima izdržali do poslje jedanaeste.

na čast i ponos njihova, a na kerist naše Družbe.

Od svih poduzeća imala je naša Družba u prošloj godini K 27.472:33 prihoda. Prednjačile su kao običajno žigice. One su i prošle godine donijele Družbi oko K 20.000, što je najboljim dokazom, kako je u narodu ljubav spram naše Istre zahvalila duboka korjena.

Jedna tvrdka, koja ne će da joj se znade za ime, daje Družbi godišnjih K 5000. U najnovije vrijeme uspjelo nam je obnoviti ugovor glede družbinog cigaretnog papira, usljed čega će i prihodi toga družbinog poduzeća porasti.

Ovih dana izaci će u nakladi Družbe novi narodni biljezi, te se nadamo, da će oblikom i izradbom biti u volji slavnoga občinstva, kome ga već sada najtoplije preporučamo.

I sabiranje za škrabicama napreduje lijepo. Lani smo nabavili drugu zalihu — i ta se polako razpućava.

Molbe, što ih je naše ravnateljstvo također i lanijske godine upravilo na sve hrvatske občine, naišle su na priličan odaziv. Zagreb, Karlovac, Volosko, Vara-

Od te proslave ostalo je čistog dobitka za naše škole preko 800 kruna, što od ulaznine a što od rasprodaje cvieća, razglednica i tombole. Potanji obračun doniet ćemo u budućem broju, kad odbor uredi račune primitka i potroška.

Na tom liepom uspjehu imamo se zahvaliti u prvom redu g. Niku vi. Mardešiću, koji je cijelu proslavu organizirao, kćerkama našeg prvaka g. dra M. Laginje Stani, Marici i Jelki te vrijednim učiteljicama narodnih škola, koje su uz dično kolo ostalih naših rodoljubnih gospodjica marljivo se brinule i skakutale od stola do stola, da što više utrže za našu uzdanicu, narodne škole.

I ova proslava pokazala nam je ponovno, kako naš narod duboko rivača važnost uzgoja u materinskoj rječ, što je sve zalogom naše bolje budućnosti, a ujedno jamstvom, da takav narod neće propasti uza sve zaprieke i protivštine, koje nam se postavljaju u obrani materinske rječi i u nastojanju za narodnom prosvjetom.

Zato budu hvala našem rodoljubnom občinstvu i svima ostalima, koji su budi čime doprineli, da je proslava narodnog blagdana u Pulji ispala tako liepo i dostojno po sve nas.

Hrvatsko predstavo u Pulji. U subotu dne 13. l. mj. počmleje u Pulji gostovanje Hrv. kazališta za pokrajnu umjetničkog odbora u Zigrebu*. Družina raspolaže sa velikim repertoarom izabranih i njinio dernjih komada i sastoji iz glumačkih sila sa osječkog, beogradskog i ljubljanskog kazališta.

U Pulji dati će nam šest predstava, od kojih prva biti će u subotu 13. l. mj sa dramom „Truli dom“ od Tuceća.

Preporučamo tu hrvatsku instituciju našem občinstvu, te da upotriebi ovu liepu priliku i mnogobrojno posjećuje hrvatske predstave.

Predstave će biti za liepog vremena u vrtu Narodnog Doma a za nepovoljnog vremena u dvorani Narodnog Doma.

Rasprava radi kradja na obćini Pula. Danas se vrši kod okružnog suda u Rovinju rasprava proti kancelisti obćine Pula Bigattu radi sudjelovanja u kradjama na obćini i tajniku obćine Pula dru. Palisca radi prevare, zavadjanja na krivo svjedočanstvo, zlorabe uređovne vlasti i favoriziranja vlasnika javnih bludilista. O toj raspravi izvjestiti ćemo u budućem broju.

Još jedan uapšenik. U savezu sa kradjama i prevarama na obćini Pula, uapšen je prošle subote obćinski pisar Negri. Ovaj je po broju dvadesetitreći, koji su zatvoreni do sada.

din, Bjelovar, Spljet — i neke druge obćine, sjetile se naše Družbe izdašnim podporama. Nekeje između sirovašnjih dopitale nam manje pripomoći, no bilo je na žalost takovih, koje se našem pozivu sasvim oglasile. Ali naša će Družba i unapried kucati na njihova vrata. Kucati će, dokle god joj se ta vrata ne otvore, i ona ne dobije svoj maleni darak.

Što je rečeno za obćine, neka vriedi i za novčane zavode. Imade ih, koji nam liepim svotama dolaze u pomoć, na čemu neka im je i sa ovog mjesta izrečena najdublja hvala. Onima pak, koji nam još uvijek odbijaju naše molbe i uskraćuju svoju pomoć poslavljamo na srce naše teško stanje, pa ih srdačno molimo, da nas u buduće ne zapuštaju.

Družba je primila liepu pripomoć i od strane prvataje hrvatske vlade i dalmatinskog zemaljskog odbora.

Obćana joj je takođerj pripomoć i od strane naše c. kr. vlade. Ali ni za njezine ni za naše liepe oči. Ualied obstrukcije od strane naših zastupnika u zemaljskom saboru i otpora naših prisjednika u zemaljskom odboru u Poreču, neke su grane naše ze-

C. kr. kotarsko poglavarstvo u Pulji javlja, da će se dne 15. julija t. g. u 9 s. prije podne saslati u Premanturu kod Gradine povjerenstvo, koje će ustanoviti okružje, unutar kojeg će biti zabranjena svaka radnja radi gradnje jedne tređjave, koja će se graditi na Gradini, pjedno pozivlje premantursko občinstvo, da se pridruzi povjerenstvu.

Glavna skupština Gospodarsko Svezu za Istru. Danas od 3 sata po podne dalje obdržava Gospodarska Svezu za Istru u Pulji svoju godišnju glavnu skupštinu. Izvješće o toj skupštini doniet ćemo u budućem broju.

I još jedan od onih. (24.) U utorak na večer uapšen je inžinir Leban, koji je za vrijeme pašovanja latova i prevaranata na obćini Pula bio upraviteljem gradske pinare. Kad su se otkrile prve tatbine i prevare na obćini, inžinir Leban bio je zatrazio mirovinu, koju mu nisu dali, nego je bio malo kasnije suspendiran i sada spravljen u hlad.

I inžinir Leban je imao liepu villu sve do otkrića prevara i njušec valda unapried svoju sadašnju sudbinu, tu villu je nastojao na vrijeme predati.

Lošinjski kotar:

Nerezalne, dne 1. jula. Što se ne može talijanski iredentizam. Dne 16. pr. mj. bila je ovdje obćajna procesija sa kipom presv. Sreca Isusova, koja svojim sjajem ne zaostaje za onom na Tjelovo. Osobiti čar daje joj onaj niz djevojčica, što u bjelini, sa kitom cvjeka i sa sikhom (skupularom) presv. Sreca na prsima, prate krašni onaj kip što se nosi u procesiji. Neopisiva je čeznja, kojom djevojčice iščekuju ovu proslavu. Više dana spremaju se i natječu, koja će liepšđ kilu isplesti i pokloniti presv. Sreću.

Nu ove godine našla se osoba, koja rećini pokvari ovo nevino veselje, a gnjev svoj iskali na sveci presv. Sreca.

Ta osoba jest g. R. Tonelli, ravn. učitelj mjesne talijanske pučke škole. Malo prije nego je krenula procesija, približi se djevojčicama (nepozvan, jer učiteljstvo kod ove procesije nikad ne sudjeluje službeno) i naredi onim od talij. škole, da smjesta izvade slike Sreca Isusova sa prsiju, jer da je na njima hrvatski nadpis. Djevojčice se snebivaju od čuda i ne će, da izvrše svetogrđni nalog, ali učitelj se prieti školskom kaznom: Via quei sacro cuori, perchè vi metto in castigo due giorni. Na što silom izvršise nalog, te se udajise prestrašene i žalostne, što ove godine nisu mogle poćastiti presv. Sreću. Razumije se, da je ovaj čin gosp. Tonelli-a strašno sablaznio pućanstvo.

Evo slučaj! A sada reći: ktrajmo.

Tko je g. Tonelli? On je ravnajući učitelj. Zar se na ovaj način pobudjuju u srcu djece religiozna čustva? Ne znači li ovo odvraćati djecu od Boga i crkve? Nije li ovo atentat na temelj vjerskog odgoja, koji teškom mukom postaviše u nevina srca djece roditelji i crkva. Tko je g. Tonelli? To je poznati onaj „klerikalac“, prijatelj talijanskih popova, fratara i... biskupa.

To je veliki „papista“, koji je pred nekoliko godina predvodio u Rim sv. Ocu odastanstva pojedinih obćina lošinjskog kotara, da bi farizejskim moljakanjem i izvraćanjem činjenica, isposlovao da zanimaj hrvatska rječ u našim crkvama. U ovoj nedoličnoj radbi je donekle uspio, ali ne posve. Još se i Nerezinci mole Bo. u u materinskom jeziku, još se razlija u slatkom hrvatskom jeziku pjesma u čast presv. Sreću. Ako je g. Tonelli u istinu katolik, neka razmišlja, kako da ispravi sablazan, što ju je prouzročio u puku, inače bit će ovo novi dokaz, da njegova pobožnost nosi zig farizejsline najgore vrsti.

Godina 1912. donese nam novu jabuku iz talijanskog nasadnika. Ustrojilo se ovdje glazbeno društvo (fanfara) a na čelu mu je obćinski tajnik Braeco. Pred mjesec dana došlo je do raskola. Treba znati, da do tada naučise nekako tri komade i to leginu himnu „Viva Dante“, izazovnu del si (Lascia pur che i cantii itd.) i jednu treću. Već na sviraču zahtjevaše, da bi već jednom došla na red i austrijska himna „Serbi Dio“. Tajnik Braeco se ovaj opravdanoj želji usprotivi svom energijom svojega talijanskog sreca, jer da mu je ista (valjda) antipatična.

Ovo bez komentara, ali ipak na znanje i ravnanje onim c. kr. oblastima, koje će do potrebe ponovno izdati Braecu svjedočbu uzornog ponašanja. Jesmo li još u Austriji?

Voloski kotar:

Narodna Zajednica za Istru. Centralni odhor obdržavao je u četvrtak, dne 4. o. mj. svoju II. redovitu sjednicu, na kojoj se je među ostalim zaključilo učiniti potrebite pripreme za osnivanje podružnica: 1. Za Volosko-Opatiju i Vasansku; 2. Za Lovranu, Iku i okolicu; 3. Za Vepinac, Poljane i Puharsku; 4. Za Rukavac i okolicu; 5. Za Zamet, Kantridu i okolicu i eventualno 6. Za Lošinj Veliki i Mali i Nerezine, kao i za Pulu.

Komunalna realna glasnija u Voloskom Opatju. Na ovom zavodu zaklju-

maljske uprave bile sasvim prestale djelovati. Taj zastoj odjeknuo je osobitom snagom u gradu Pulji, gdje su bili taknuti posebni interesi Talijana i c. kr. središnje vlade. Da se te neprilike odstrane i život u obćinama svede u pravu kolotečinu, c. kr. se je vlada ponudila, da će posredovati između nas i Talijana. Talijani potisnuti o stijenju bili su prinudjeni da pregovaraju sa našima i da popuste. Tako se riešilo pitanje nekih desetak naših javnih škola u Pulji, Cresu i Malom Lošinju i uglavilo se, da će vlada za vrijeme od 5 godina za uzdržavanje napomenutih škola davati izvjestnu godišnju pripomoć. Sada su sliedila dugolrajna i dosta mućna natezanja glede visine zaključene pripomoći. Mi smo tražili, da nam se za uzdržavanje tih škola dade toliko, koliko bi zemlja i obćina bile dužne da u tu svrhu plaćaju. Ali je vlada htjela da s nama škratari i tako sino jedva jedvice nakon dugih i težkih pregovora polučili 70.000 kruna godišnje podpore, kojih će nam c. kr. vlada isplaćivati svake godine počam od ove pa do uključivo 1916. godine.

Ora svota neka nikoga ne zablišti.

Treba uzeti u obzir, da je na družbinim školama u Cresu, Pulji, Malom Lošinju zaposlena ne računajući amo zabavišta 21 učiteljska sila. Tomu će se broju u najskorijoj budućnosti pridružiti najmanje 5 do 6 učitelja i učiteljica, a uz to treba pomišljati i na visoku najamninu, što je plaćamca za razne školske prostorije u tim mjestima, kao i na razmjerno dosta visoke plaće učitelja i učiteljica, te na druge izdatke, koji su skopćani s uzdržavanjem škola u tim gradovima. Možemo mirne duće reći, da nam ta svota već buduće godine neće ni iz daleka dotjecati za pokrivanje izdataka družbinih škola u Cresu, Malom Lošinju i Pulji.

Ali moramo priznati, da nam ta pripomoć ipak dobro dolazi. Uzdržavanjem družbinih škola u recenim trim gradovima Družba je bila donekle paralizirana, te nije na nekim drugim vanredno ugroženim krajevima mogla da razvije onu djelatnost, koju su joj diktirale težke prilike našega naroda u onim stranama. Bude li narodna ljubav pratila Družbu kao dosle, moći se se i u tim krajevima započeti velikim djelom spasavanja i osvješćenja. (Sledi.)

čila se školska godina 1911./12. dne 6. t. mj. Učenika bilo je koncem školske godine 82, od kojih je bilo Hrvata 71, Slovenaca 7, Čeha 2 i po 1 Nijemac i Talijan. Buduće školske godine, koja će početi dne 16. septembra t. g., otkriva se četvrti razred. Na zavodu je djelovalo 8 učiteljskih sila, između kojih dva za gimnastiku, risanje i pjevanje.

Pazinski kotar :

Njajna nar. manifestacija u Rabenu. Bilo je oko 4 sata i pol poslije podne, kad je parobrod sa 250 izletnika stigao u Rabac. Na obali bilo sakupljeno mnogo naroda i djece sa hrvatskim trobojnicama. Jedva je parobrod uljezao u luku, zorilo je gromko klicanje, koje se nikako nije moglo da stiša. Na pristaništu dočekao nas je družbin učitelj gosp. Mihalčić i pozdravio gostove srdačnim govorom. Za njim nas je pozdravila učenička družbina škole, koja je govorila vrlo lijepo i predsjedniku „Lovora“ g. Juliju Miranu predala kitu cvijeća, našto je g. predsjednik ganut toplo zahvalio. Pozdravismo se sa narodom i njegovim vrlim vodjama: velečasnim gospodinom župnikom Hrdyem iz Sv. Lovreča, s družbinom učiteljicama iz Ripende i Sv. Marine i s ostalim učiteljstvom iz Sv. Nedjelje, Šumberga itd. Iza toga se svi svrstasmo u povorku, pred koju se postavila dva barjakara sa hrvatskim trobojnicama i naša vrlo domaća glazba, te onda krenusmo uz udaranje narodnih koraćica prema družbinj školi. Tu stadosmo na tratinu i ogledasmo se po narodu, koga je bilo sakupljeno više stotina. U to se na shodu družbine škole pojavila djevojčica (mala Paliska) u bijelini, vrlo mila i lijepa lica, sa spuštenom cрном kosom. Na onoj visini, u onoj bijeloj opravi, koja je leljajana vjetrom poprimila vid dvaju snježnih krila, mala nam se djevojčica činila kao bijeli andjeo. Mi ne znamo koliko je vremena govorila, jer su nam oči bile uprte u nju, dok su nam se srea topila, slušajući one mile i nezaboravne riječi, kojima je našoj Družbi izražavala svoju duboku blagodatnost. I što je dulje govorila, to su se glave njezinih slušatelja sve više spuštale k zemlji, jer je svak hito, da sakrije suze, što su mu navirale na oči. Kraj mene je stajao stariac, koji bi se upravo kod najdirljivijih riječi nekako čudno nasmijao. U neke ga pogledam i vidim, da su mu oči natopljene suzama. Moj dobri starić hito, da s onim čudnim smijehom pokrije one svoje suze

Kad je svršila govoriti, pozdravilo ju je burno klicanje i silan pljesak. Pošto je članovima družbinog ravnateljstva predala kitu cvijeća, ispeo se na njezino mjesto narodni zastupnik g. dr. Ivan Pošćić, koji narodu progovorio onako toplo, iskreno i žarko, kako on to umije. Njegov je lijepi govor bio često prekidan burnim klicima i povladjivanjem. Vatrenim svojim riječima poticao je narod na borbu, na ustrajnost, spomenuo Družbu i u njezino ime zahvalio na dočeku i pozdravu. Pokazao je na Leginu školu, koja je izvana ozbukana nešto finijom meltom, nego li je ona družbina, ali je uza sve to gotovo pusta, dok naša broji dvostruko više školske djece. To je dokaz, da narod gleda na jezgru, a ne na glupi izvanjski sjaj, koji može samo da zavara malene i slučajne duše. Istom je g. dr. Pošćić izgovorio posljednje riječi, zorilo je naokolo burno klicanje te upravo frenetično odbravanje. Iza toga je naša vrlo glazba zaigrala na školskoj tratinu nekoliko komada a naše zaslužno društvo „Lovor“ odpjevalo nekoliko vrlo uspjelih pjesama. Po tom se razdragana mladež uzvrlila sjučući od neizmjerne sreće i radosti.

Dok se vani plesalo, nekolicina se je vidjenih ljudi iz Labinske sakupila u

školskoj dvorani, gdje im je g. dr. Pošćić protumačio značenje i svrhu našega novoga društva „Zajednica“. S velikom ponudom slušali su prisutni njegovo mrlaglanje, pa se zaključilo, da će se za razne krajeve Labinske ustanoviti podružnice. Po tom su prisutni članovi družbinog ravnateljstva saslušali zelje raznih naših ljudi što su došli u Rabac iz ođaljenih krajeva prostrane Labinske. Time je bio obavljen službeni dio naše svečanosti te mi onda krenusmo put gostione Kvarnero, gdje se je razmahala slobodna zabava. Tu se izredali ganutljivi prizori lijepoga bratimstva. Spomenut ćemo samo jednu sliku, što nam ju pružio nekoliko djece iz ođaljene Sv. Marine sa zastavicama u rukama. Maleni su dječaci i djevojčice došli iz daleka, pa im je velečasni gospodin župnik Hrdy uz pripomoć jednog našeg vrlorodoljuba iz Opatije lomio hljeb i darivao ih poslasticama.

Osobito udivljenje izazvale su družbine učiteljice gdje Sloboda i Puhalo. Prva iz Ripende, a druga iz Sv. Marine. Objje su došle iz daleka i po rožnim putevima. Uz velebrdnog i neumornog družbinog učitelja u Rapcu g. Mihalčića, te dvie su se požrtvovne učiteljice dosta namučile i prije i u dan izleta, da nam prirede sto ljepši doček. One su uza nj naučile dječicu onim lijepim pozdravima, one su predvele narod, one su svojim rukama sašile djeći male hrvatske trobojnice, one su sakupljale za Družbu, one su bile dobre duše naše lijepe narodne manifestacije u Rapcu. Naši se izjetaici nisu mogli dosta nadiiviti ljubozljivosti i familjarnosti, kojom one obće sa narodom. Njima je svaki drugi seljak „barba“, „kum“, a svaka seljakinja „kumica“. Sve se je to doimalo naših ljudi i mi nismo smgali riječi, da ih se nahvalimo. I jedna i druga svršile su u Zagrebu licej, počele izpit za više škole, ali unatoč se tomu zadovoljavaju u onoj zabiti, gdje s uspjehom vrše svoje narodno i doista apostolsko djelovanje. Evala im.

Inače je sve proteklo u najljepšem redu. Imali smo sunca, imali smo tišine, imali smo vjetra, oblaka, kisice — kao da nam je htjela priroda tog dana pokazati ljepotu našega Rabca u raznim varijantama.

Riječki Talijanci su se posakrivali u svoje brloge. Iz Labina došla dva tri potepuha, koji su dijelili pištaljke nekim gladnim talijanskim deraunima. Ali čim bi koji od naših izletnika dobio tim deraunima koji novčić, sakrili bi pištaljke u džep i nikome ništa. Na svu tu našu slavu gledao je otrcani Labin sa svoje visine glupo i nemoćno, duk je naš svijet u bratskom veselju s nama pružao živi dokaz naše svježe narodne snage, kojoj pripada budućnost i konačna pobjeda.

Pod tim milim dojmom i praćeni srdačnim klicanjem i toplim pozdravima, oprostismo se u kasnu noć od naše vrle braće i njihovih požrtvovalih vodja i učitelja.

Porečki kotar :

Iz Materade. Prošlog mjeseca prlredila su naša školska djeca zabavu na uspomenu našeg oca biskupa dra Jurja Dobrile, koja je krasno ispala. Gledajući djecu, kako su lijepo deklamovala i pjevala, ne bi čovjek vjerovao, da su to seoska djeca. Vidilo se na mnogima, da je njihovo lice veselo, a sree im je od radosti uzdrhtalo, vidieći svoju nekaku djecu prvi put na pozornici, koja je bila okitena zelenilom i cvijećem, a odzorgo sa strane vijala se po prvi put hrvatska trobojnica. Čuditi su se nekoi, kako lijepo deklamuju djeca u hrvatskom jeziku, a mi bismo im odgovorili: da, naša djeca mogu da deklamuju i pjevaju u svojem milom materinskom jeziku, u kojem sve razumiju i lahko nauče. Prisutni su bili osobito radostni, kad su čuli nekog malog deklamatora, koji de-

klamuje pjesmu o uspomeni biskupa dra Jurja Dobrile.

Sa pozornice čulo se je još, kako troje djece deklamuje po jednu kiticu pjesme „Mlada Hrvatica“, a kasnije su tu istu skupno i pjevali. Djeca su deklamovala i pjesme „Družbina škola“, „Za Istru“ i „Dohrotvorima“. Ona su ne samo prisutne zabavljala deklamacijom, nego i svojim mljozvučnim rodoljubnim pjesmama „Lijepa naša domovino“ i „Tko je rođen Hrvat“.

Dječja je zabava svršila time, što je stao jedan dječak sakupljati tanjurićem koji darak za Družbu.

Maten je njihov darak, ali se vidu, da je od srea dano. Podijelili su po 1 K u korist Družbe sljedeći:

Sime Sironić, župe upravitelj, Dragutin Gabrijelić, učitelj, Matej Benolić, Matej Kerša, Ivan Trento, Matej Kozlović, Antun Trento, Antun Kozlović, M. J. i Ivan Kozlović 1-60 K; po 60 h: Josip Sinković; po 40 h: Antun Kozlović, Jure Benohć, Ivan Kozlović, Antun Miloš, Crjetko Kozlović, Oktavijan Kozlović, Bartol Kozlović; po 30 h: Mate Stipančić; po 20 h: Katarina Kozlović i Antonija Kozlović; po 10 h: Ivan Miloš (uč.) i Serafin Čakinja (uč.). Između djece sabralo se 60 h. Prije nego što su se ljudi razišli melomli smo na družbu kltvijeu žigica, koju je dobio rodoljub Mate Kerša za 2 K. Isti smo dan sabrali kod neke igre u Kraučeti K 3-40 a drugom pak prigodom K 2-10

Pošto nisu htjeli naši mladići prisustvovati talijanskom plesu u Materadi, pošli su korporativno pjevajući u obližnje selo Ljubljaniju, gdje su sabrali za Družbu K 2-40.

Svim darovateljima srdačna hvala, a u njih neka se ugledaju drugi.

Prva je to bila dječja zabava u novoj družbinj školi, koja je učinila vrlo ugodan dojam na ovdješnjim ljudima, ali držimo, da neće to biti zadnji put, nego ćemo uz nastojati, da djecu, kao što i mladiće i djevojke držimo uvijek u veselom rodoljubnom duhu.

Koparski kotar :

Podpaljivanje iz narodne osvete u Sv. Luciji (Portoreso). Među mimi požrtvovalni rodoljubi na Piranskoj pristo-častno mjesto našemu čovjeku Gregu Milovicu, koji je jedan između vodja svega narodnoga pokreta u onim lijepim stranama naše tužne Istre. On je poskrbno zemljište za družbinu školu, on je preuzeo vodstvo gradnje kod škole te žrtvovao za narodnu stvar vrijeme te imanje.

Sve to su dobro pratili naši „dobri“ susjedi te zaključili se osvetiti na zloćneki načn nad osobom, koja stuje svoj jezik i ljubi svoj narod, iz kojega je iznašao.

I u noći od 23. na 30. pr. mj., kad su se naši ljudi bili zaustavili u kući svjetsnog Kocijančića Josipa kod Sv. Lucije, da u veselom društvu dadu izraza svojoj radosti nad veličanstvenim uspjehom prvog javnog sastanka na onoj drnoj zemlji, podpaljena je bila Milovićeva kuća u Sv. Luciji br. 264, koja je pogorjela do zemlje sa 1200 K gotovog novca. Na 11 sati u večer je dolazio Milović sa cijelom svojom obitelji kući, kad ga na jedanput potrese užasni prizor: iz prozora valio se gusti dim pomješan sa crvenozulim plamenom. Kućna vrata je našao otvorena, premda su ih bili ostavili zatvorena, što izključuje svaki sum, da nije zloćinačka ruka počimla zloćinačkog čina.

Sve je to moralo biti pripravno, organizirano. Naši narodni protivnici ne poznaju pravednih i poštenih sredstava u narodnoj borbi, oni se ne ustraše niti ne čuvaju zloćina za postignuće svoje svrhe, ali istina i pravo pobjediti mora.

Kuću je vladar zasjegal Milovića žena prigodom njegovog boravka u Americi za-

maleni iznos, tako, da iznaša nepokrivena steta K 6000. Milović je žrtva svog narodnog uvjerenja i poštenja: uništiti bi htjeli protivnici vodje naroda, znajući, da vojska bez vodja nije za boj sposobna. Sveta dužnost svakog pravog Slavena jest, tome siromahu pomoći, jer je on narodni mučenik.

I naši narodni neprijatelji neka si izvole zapisati u album 2000 godišnje kulture najnoviji njezin plod: **zloćinaško organizirano podpaljivanje.**

Razne primorske viesti.

Dalmaeija već odgovara na najnoviju Čuvajeva naredbu. Čuvaj, osobito oni, koji stoje iza njega, htjeli su, da Istru pogode u sree, pa su prigodom ovogodišnjeg narod. blagdana zabranili sakupljanje za Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Od onakove čeljadi ne može se tražiti shvaćanje za više ciljeve naše borbe u Istri, ali ti se sićušni individui ne mogu postaviti ni na ono najtješnogradnje stanoviše, da Družba uzdržava danas do 30 učiteljskih sila, koje nisu u Hrvatskoj mogli dobiti službe, i da Družba skrbi za ljepi broj Hrvata iz Hrvatske, što su sada nastanjem u Pulu, u Lovranu i drugud. Mi koji ne priznajemo i ne ćemo da priznamo nutrašnji gramec naše skupne domovine, ne činimo nikakvih razlika, da li se tko rođio u Hrvatskoj i Slavoniji, u Bosni, Dalmaeiji i Istri, ali oni koji se neprestano razmeću s „područjem unutar gramec kraljevine Hrvatske i Slavonije“, trebali bi barem imati toliko srea, da vode nekakvu brigu o pripadnicima toga područja, koji su silom prilika prinudjeni, da drugdje zaraduju svoj hljeb. Ali čeljad Čuvajeva tobanje, ne može da to shvati. Toj čeljadi je danas samo do osvete. Ta ista čeljad bi se danas rada osvetila Dalmaeiji, ali kako je to prozrije kiselu, obraca svoje struje na namu Istru.

Ali Dalmaeija kao dobra i starija sestra već odgovara na atentate. Rodoljubno glavarstvo slavnoga grada Spjela dopitilo je Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru prigodom narodnog blagdana dne 9 i K 500, a ujedno je obćalo, da će svake godine pripadnici nar. bog blagdana Družbi pokloniti takav lepi dar. Nema sumnje, da će taj krasni primjer bratske solidarnosti i ljubavi slijediti i druga općenska Glavarstva i ostale narodne organizacije u Dalmaeiji. Tako je velebrdnim akademički klub u Zadru preuzeo na sebe proslavu narodnog blagdana i sabiranje prinosa u Zadru. Slično će biti i drugud po Dalmaeiji. Ovakvo se odgovara nasilnicima. Živio Spil! Živio Zadar! Živio Dalmaeija!

Američki Hrvati za družbu sv. Cirila i Metoda. Povjerenik Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Chicago g. Tome Lackovic, dostavio je ovih dana družbinom Ravnateljstvu K 610-73. Sabrane je prinose popratio lijepim pismom, u kome obćuje i nadalje sabirati za našu Družbu. Družbino je Ravnateljstvo razaslalo na sve odsjke Hrvatske Narodne Zajednice u Americi izvješčaj o družbinom radu i pozive za sakupljanje prinosa. Pozdravajući rodoljubne naše američke braće uvjereni smo, da će se družbinom pozivu odazvati.

Zastupnik Mandić operiran. Nas glavni suradnik zastupnik prof. Matko Mandić, koji je bio pred malo dana obolio, podvrgao se je u jednom bečkom sanatoriju operaciji po dru. Milohuču, koja je sretno izvršena, te će doskora ići iz sanatorija. Radujemo se iskreno sa cijelom narodom, komu je zastupnik Mandić saćavan, da i nadalje zastupa i brani naše narodne pravice.

Sankcioniranje vojničkih zakona. U Petak je vladar podnio po. hrvatskom vladama rješnim osnovama o četvrti obrambenog zakona i vojničkome postup-

nika za zajedničku vojsku i domobranstvo svoju previšanu sankciju. Time stupaju ovi novi zakoni bezodvlačno na snagu.

Sastanak ruskog i njemačkog cara. Prošlog tjedna sastali su se u luci Ballisport ruski i njemački car, praćeni od svojih ministara izvanjskih posla. Tom sastanku podaje se velika politička važnost, premda bi nekogi htjeli tom sastanku dati biljeg rodbinske sveze, koja spaja jednu i drugu dinastiju. Na tom sastanku je uglavljeno, da će Rusija i Njemačka zajednički izstupati za uzdržanje mira.

Orogodiljno novčenje. Bečke novine pišu, da će biti novčenje ove godine po cijeloj Austro-Ugarskoj počam od 12. augusta dalje.

Inspektorat ratne mornarice. Njeg. Veličanstvo car i kralj je naredilo, da se za c. kr. ratnu mornaricu osnuje inspektorat, onako kako to postoji u zajedničkoj vojsci. Prvi inspektor ratne mornarice da će biti imenovan viceadmiral Haus.

Potencijalna inforancija. Zadnji broj našega lista razpačali smo u Trstu u 200 primjeraka radi interpelacije zast. Mandića u poslu uprave austrijskoga Lloyd, koju interpelaciju donieli smo baš radi tršćanske publike i u talijanskom prevodu. Pet primjeraka toga broja bilo je poslano i u Caffè Tomaso sa naznakom „leggere il supplemento“. Nu ti primjerci došli su nam povraćeni s opaskom „respinto, retour, non sappiamo leggere“.

Upozorujemo ih ova naše Dalmatince, koji u većini uzdržavaju tih kavana, da znadu medju kakove inforante ili zlobnike zalaze, a g. Treves u preporučujemo, da se smiluje ljudima u Caffè Tomaso u Trstu.

Regata u Klni. (Naši mornari prvi.) Dne 1. juna o. g. utrkivali su se mornari raznih vojnih mornarica na veslanje na jakoj rijeci Vhangpo, koja uljeće u drugu veliku riekcu Jansekjang tamo u dalekoj Kni.

Natjecanje je upriličilo kao svake godine, inglesko društvo „Rouring and Swimming Club“ u gradu Sangaju (veslarsko i pivačko društvo.)

Natjecala se je u sve deset ladja od raznih ratnih brojeva, što su na postaja: ma tamo. Ladje sa bile: 1 američanska, 2 ingleske, 2 njemačke, 1 holandska, 1 japanska i 2 od našeg ratnog broda „Car Franjo Josip I.“ (Kaiser Franz Josef I.).

Boljega je bila veslanje u mrtvom rukavu spomenute rieke, na dvije engleske milje (3200 metara). Mnogo se je pospodi i naroda našlo na gledanje, osobito od evropskih i drugih naseljenika.

Ladje su bile poredane na sreću. Od tendeta na kom su bili članovi kluba spustili u zalivu i sirenom dali glas, da natjeca, počima.

Vesla počete plivati: sve gleda napeto, koji li će dobiti.

U 15 minuti veslanja puče top (kanun) na kraj biljega u znak, da je prošla prva ladja. Čija je bila? „It is an Austrian“ = To je austrijska, vikali su Englezi. Prodje druga ladja: i to sa bili junaci sa našeg broda? I tako je naša uomčad od obje ladje dovela prva na cilj, a za njom jedva Njemei, pak Englez, pak Japanci i redom za njuna H landez, pak druga i tja inglzka i konačno američka.

A koji su ti „Austrijski“? Braco moja, to je sve naša krv, hrvatski smo i iz Perimorja i Dalmacije osim par njih od drugih naroda!

U jednoj ladji su bili: Ican Skalamera, Ican Zurela, Spiro Čerin, Ćiril Berković, Ernest Poniš, Josip Bašić, Garde Sokolić, Tomo Babić, Marko Dragojević, Ica Ječina Ican Poničan, Ican Šank.

Na drugoj ladji bili su: Ante Koračić, Roko Bujas, Petar Rakić, Josip Puljas, Ico Karaman, Josip Soković, Josip Locsi, Roko Štambuk, Ico Merzlić, Paule Kurčić, Paul Lampert i Jačim Merović.

Možda je koje ime koliko izkvareno, jer Inglez, koj je imena dao u novine, ne može dobro promljaskati našu besjedu. Ali na prvi mah vidi se, da su osim dvojice svi Hrvati po prezimenu i junackom sreću.

Djevojka iz Kranjske želi službu u kakovom župništu (plovaniji) kraj mora. — Naslov u upravi.

Olovke glasoviti budjjevački proizvod tucet 40 h. Na malo ca. 80—96 helera. Trgovci zasluže 50%. Uzorki: 30 tuceta na izbor, cedrovina, 6-uglasti, takođerj crnilaste olovke K 12. Dobije se kod Adolf Weber, Budjjevice (Česka) br. 143.

Švelja za bijelo rublje i ženska odjela preporuča, se slavenskim obiteljima Pule. Adresa u uredništvu.

Škrinjje (kišto) prodaju se u tiskari Laginja i dr., Pula, ulica Giujja 1.

Traži se djevojka koja je vješta u knjigovežnici. Nastupiti može odmah u tiskari Laginja i dr., Pula, ulica Giujja 1.

Prifobeno:

Izvadak iz službenog lista „L'osservatore Triestino“ od dana 3. jula 1912, br. 148.

Praes.: 4399
13c-12

Javna obznana.

Daje se na čće znanje, da c. kr. notar Ante Justl u Buzetu počeli je izvršivati svoje notarske poslove u novom sudistu Volosko-Opatija danom 16. jula 1912.

Od Predsjedništva e. k. Prizivnog Sudišta

Trst, 27. junija 1912.

Op. Uredska pisarnica nalazi se u kući dr. Fabianić u Voloskom: Š'an u Villi dr. E. Sax, Lipovica (Voloska).

Ljekarnika A. THIERRY-eva

Jedino pravil sa zelenom duvom kao značilna marka. Znakomom zaštićeno. Svako patiranje, oponašanje i prepoda drugih balzama sa zavaravačnom markom, izogodi se kaznom po sudu i strogo kazni — Dlake sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa dišala, kašlja, tuberkulosa, prokajkosa, kataru grla, prehlada, bolnih pluća, spargalno kod mladih, bolesti želudca, upale jetara i slezene, penjanjaka, stolicu, zubobolje i drugih bolesti, irigane zglobova, opkni na, kožnih bolesti od 122 št. 61 ili 1 vel. po-cena boca K 5.00

Thierry-eva centifolijska mast
sigurna i stalna ljekovito djelovanje kod rana, oteklina, ožiljka, upala, abscesa odstranjuje sva strana ljekosa, koja su došla u tijelo pa često produljenje operacija, kao i sa bolna stopanje, ljekovito kod još tako starih rana. 2 posude št. K 3.00.
Izdav: Ljekarna „K. Anglijo Govar“ A. THIERRY-eva u PRIGRADI, Hrvatska. — D biva se u svim v. c. i lekarnama. Na veliko u ljekarna drogerijama.

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uharski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uređjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtov budava i bez poštarine od tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanjo: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Petrove kapljice.

Dovolom vis. kr. zem. vlade starljari u promet lijek najnoviji i po ljekničkim stručnjacima prokušan protiv svima bolestima: želudca, crijeva, jetara, bubrega i slezene. Sačinjen je od samih svježih sokova, biljka korenja, te se preporuča svakome koji boluje od slabe probave, raznih boli i grčeva želudca i u crijevima. Pomaže svake o. m. u protiv slaboj probavi, mučnini, kroničnom kataru želudca i crijeva. Umiruje živce i okrepljuje cijeli organizam.

Cijena i botice se slijedi, za botica stoji s kruna, za botice stoji s k. franko pošta. Dobitja se sva u ljekarni i dr. Pula.

FR. ŠULLER-A
ZAGREB, Vlaška ulica .:

Austro-hrvatsko

parobrodarsko društvo na dionice u Punta. Ravnateljstvo u Punta. Vlastito odpravništvo na Rteel, Riva Cristoforo Colombo.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. travnja 1912. do opozira.

Pruga: Punta-Rijeka.

Swaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Swaki dan
prje po dne	odl.	VPUNAT	dol.	po po dne
5.00	odl.	Krk	dol.	4.50
5.15	dol.	Glavotok	dol.	4.35
5.25	dol.		dol.	4.25
6.15	dol.		dol.	3.40
6.20	dol.		dol.	3.35
6.50	dol.	Mafinska	dol.	3.00
7.00	dol.		dol.	2.15
7.45	dol.	Omašaj	dol.	2.10
7.50	dol.		dol.	2.00
8.45	dol.	RIJEKA	dol.	12.55

Uvjeto pristajanje u Rijevcima i Torkolama.

Pruga: Rijeka-Nerezine.

Poned.	Četvrti.	Postaje	Utork.	Petak
prje po dne	prje po dne		prje po dne	prje po dne
10.15	7.35	RIJEKA	5.00	5.00
10.50	8.10	Opatija	4.25	4.25
11.00	8.20		4.15	4.15
12.20	9.40	Ueli	2.55	2.55
12.30	9.50		2.45	2.45
1.20	10.10	Merag	1.55	1.55
1.30	10.50		1.45	1.45
2.10	11.30	Kri	1.05	1.05
2.20	11.40		12.55	12.55
prje po dne	prje po dne		prje po dne	prje po dne
1.10	11.25	Baškanova	11.25	11.25
1.20	11.35		11.15	11.20
2.00	10.10	Lopar	10.10	10.10
2.40	9.05		9.05	9.05
3.20	8.25	Rab	8.25	8.25
4.30	7.00		7.00	7.00
4.55	6.25	Lun	6.25	6.25
5.00	6.30		6.30	6.30
6.10	5.10	Veli Lošinj	5.10	5.10
6.20	5.50		5.50	5.50
6.30	6.00	Mali Lošinj	6.00	6.00
6.40	6.10		6.10	6.10
7.30	7.00	NEREZINE	7.00	7.00

Uvjeto pristajanje u Punta i St. Baški

Brza pruga: Rieka-Opatija-Lovran-Rab

Swaki Srijedu	Swaki Subotu	POSTAJA	Swaki Srijedu	Swaki Subotu
prje po dne	prje po dne		prje po dne	prje po dne
7.35	10.15	RIJEKA	7.30	9.00
8.10	10.50	Opatija	6.45	8.25
8.20	11.00		6.35	8.15
8.35	11.15	Lovran	6.20	8.00
8.40	11.20		6.10	7.50
12.30	3.10	Rab	2.30	4.00

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošinjvjeti

Swaki Nedjel.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Swaki Nedjel.
prje po dne	odl.	RIJEKA	dol.	po po dne
7.35	odl.	Opatija	dol.	8.20
8.10	dol.		dol.	8.45
8.20	dol.		dol.	8.30
8.35	dol.	Lovran	dol.	8.15
8.40	dol.		dol.	8.10
1.25	dol.	LOŠINJVELI	dol.	3.00

Uvjeto pristajanje u Malomostinjelu i sv. Martinu.

Pruga: Baška-Punta-Rijeka.

Swaki Utorak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Swaki Utorak
prje po dne	odl.	Baška	dol.	po po dne
4.45	dol.	Punta	dol.	8.11
5.00	dol.		dol.	8.00
5.15	dol.	Rijeka	dol.	4.50
	dol.		dol.	12.55

Uvjeto pristajanje u Starej Baški.

Pruga: Vrbanik-Sv. Marak-Silo-Crikvenica

Swaki dan	Odl. i Dol.	POSTAJE	Dol. i Odl.	Swaki dan
prje po dne	odl.	Vrbanik	dol.	po po dne
4.30	dol.	Sv. Marak	dol.	4.30
4.45	dol.		dol.	4.15
4.50	dol.		dol.	4.10
5.30	dol.	Sil	dol.	3.30
6.40	dol.		dol.	3.20
5.00	dol.	Čakovec	dol.	3.00

Pruga: Crikvenica-Rieka.

Swaki utorak

6.15 pr. p. odl. Crikvenica . . . dol. 2.45 po p. pr. p. dol. Rijeka 8.51 . . . odl. 12.45 po p.